

3. Тараненко І.В. Виховний потенціал фізичної культури у вихованні важких підлітків / І.В.Тараненко // Фізична культура в загальноосвітніх школах: проблеми та перспективи : матеріали регіон. наук.-метод. сем., 8 квіт. 2015 р. – Полтава, 2015. – С.20–24.
4. Фізична рекреація : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фізичного виховання і спорту / авт. кол.: Приступа Є. Н., Жданова О. М., Линець М. М. [та ін.] : за наук. ред. Євгена Приступи. – Л. : ЛДУФК, 2010. – 447 с.
5. Цина В.І. Інноваційна діяльність реабілітаційних центрів / В.І. Цина // Наукові записки ПОІППО : Оптимальні шляхи, форми і методи формування професійних та ключових життєвих компетентностей у процесі профільного навчання. – 2012. – Вип. 3. – 122 с.

ПРАВОВИЙ ПАРИТЕТ ЯК ДІЄВИЙ ЗАСІБ ЗАХИСТУ ПРАВА ДІТЕЙ ІЗ ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ НА ІНКЛЮЗИВНУ ОСВІТУ В УМОВАХ ЗЗСО

Анастасія Бардінова
(Полтава, Україна)

Пріоритетним напрямком розвитку сучасної вітчизняної системи освіти є впровадження інклюзивної системи освіти в закладі загальної середньої освіти [1, с. 67].

У цьому контексті варто зазначити, що «інклюзивна освіта є не лише проявом демократичного українського суспільства, яке має забезпечувати права своїх громадян, а й міжнародним зобов'язанням країни, пов'язаним з ратифікацією в Україні Конвенції ООН «Про права інвалідів». Згідно зі Статтею 24 «Освіта» цієї Конвенції держави мають впроваджувати інклюзивну освіту на всіх рівнях системи освіти» [3, с. 41].

Чимало змін здійснено на цьому шляху як на рівні законодавства, так і на рівні практики. Ці зміни пов'язані зі встановленням правового паритету в суспільних відносинах. Зокрема, внесені зміни до основних Законів України щодо забезпечення права на освіту дітей зі значними інтелектуальними порушеннями, обґрунтовані положеннями низки законодавчих документів – Закону України «Про загальну середню освіту», Закону України «Про освіту», Закону України «Про реабілітацію інвалідів в Україні», Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті та ін.

Сучасна нормативно-правова база (закони, укази Президента, підзаконні акти у формі постанов уряду, наказів центральних органів виконавчої влади тощо) стосовно діяльності педагогічних працівників нараховує близько 500 документів, із якими вчитель повинен бути обізнаний і за якими визначається його професіоналізм [4].

Утім, за умов, коли значна більшість державних правових актів, особливо щодо інклюзивної освіти, охорони здоров'я дітей з обмеженими

можливостями, їхнього довілля тощо, ще не приведена і не може за такий короткий час бути приведена у відповідність до наявних і перспективних реалій, – особливо посилюється роль правозахисної функції інклюзивної освіти як одного з визначальних чинників подальшого моделювання та проектування реальних перспектив становлення і розвитку інклюзивної системи освіти до цивілізованого суспільства та гідної щодо людини організації життя дітей із обмеженими можливостями в цьому суспільстві на правах паритету.

До речі, поняття «паритет» ученими трактується як «принцип рівності, рівноправності сторін у чому-небудь» [5, с. 485]. Правовий паритет у нашому випадку розглядаємо як рівноправність дітей з обмеженими можливостями навчатися у ЗЗСО нарівні з іншими дітьми, дотримуючись при цьому правомірної поведінки.

Виходячи з такого розуміння поняття «правового паритету», необхідно дітей із обмеженими можливостями навчити насамперед критично осмислювати правові норми, закони, правові явища з точки зору їхнього гуманістичного, демократичного і соціального змісту, тим самим формуючи в них правомірну культуру поведінки, основними вимогами якої є: по-перше – презумпція знання закону; по-друге – режим законності і правопорядку (не тільки знати закон, а й дотримуватись його).

Кінцева мета виховання правомірної поведінки у дітей з обмеженими можливостями передбачає, по-перше, дотримання ними основних вимог правової культури; по-друге, сформованості в них звичок і навичок, які є результатом поваги дитини до самої себе, до оточуючих людей, до суспільства в цілому; по-третє, спрямованості на установки, які визначають правомірну поведінку особистості та відповідають моральним нормам і цінностям, що свідчить про наявність у них правової культури, одним із головних елементів якої є високий рівень їхньої правової свідомості. Саме від правової свідомості, як стверджують учені, «залежить дотримання вимог законності, що регулює їхню правомірну поведінку» [2, с. 55] та формує правову культуру.

Саме життя переконує в тому, що привчати дітей як з обмеженими можливостями, так і інших до правомірної поведінки починати слід із дисципліни і порядку, тобто йдеться про елементарні тривіальні норми поведінки і вимоги. Адже саме цих звичок і навичок не вистачає у багатьох дітей з різних причин.

Розкриваючи питання правового паритету як дієвого засобу захисту права дітей із обмеженими можливостями на інклюзивну освіту в умовах ЗЗСО, варто підкреслити, що переконання щодо необхідності знати закони і дотримуватись їх виробляються в процесі морально-правового виховання, яке повинно носити безперервний характер.

Сюди відносимо, наприклад, щоденне вправляння звичок до ввічливості, що виражають позитивний емоційний тон спілкування з

оточуючими людьми: бути шанобливо ввічливими до людей, а саме, ввічливо вітатися під час зустрічі; ввічливо звертатися у спілкуванні з іншими; бути ввічливими в розмовах і проханнях («доброго ранку», «будьте ласкаві», «дозвольте», «дайте, будь-ласка», «дякую вам», «спасибі» та ін.), які привчають дітей бути не тільки чутливими до почуттів інших людей, ввічливими і вдячними, але й у такий спосіб у них формується схильність дотримуватися режиму законності та правопорядку.

Отже, засвоєння правових норм навіть у такий спосіб поступово формує у дітей з особливими можливостями уявлення про те, які вчинки і дії визнаються дозволеними, які – обов'язковими до виконання, а які – забороняються, а тому тягнуть за собою несприятливі наслідки у вигляді певних законодавчих покарань. А «участь у подальшому житті класу допомагає дітям-інвалідам відчувати впевненість у собі та набувати нових умінь з правомірної поведінки» [6, с. 79].

Зі сказаного вище можна зробити висновок про те, що правовий паритет виступає як дієвий засіб захисту права дітей з обмеженими можливостями на інклюзивну освіту в умовах закладів ЗЗСО.

Список використаних джерел:

1. Барбінова А.В. Особливості соціально-педагогічної діяльності вчителя в умовах інклюзивної освіти / А.В. Барбінова // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі» [XXVI КАРИШИНСЬКІ ЧИТАННЯ] (м. Полтава, 30-31 травня 2019 р.) / За заг. ред. проф. М.В. Гриньової. – Полтава : ТОВ «Сімон», 2019. – 374 с.
2. Бардінов О. В. Формування правосвідомості школярів як проблема громадянського виховання / О. В. Бардінов // Громадянське виховання молоді засобами мови та літератури : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (4-5 лютого 2003 р.). – Полтава, 2003. – 380 с.
3. Виговська О.І. Інклюзивна освіта: етапи, хроніка, становлення / О.І. Виговська // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі» [XXVI КАРИШИНСЬКІ ЧИТАННЯ] (м. Полтава, 30-31 травня 2019 р.) / За заг. ред. проф. М.В. Гриньової. – Полтава : ТОВ «Сімон», 2019. – 374 с.
4. Івашов М.Ф., Юдіна С.П., Янкевич В.Ф. Системний аналіз у науково-методичному забезпеченні правового виховання (з погляду на питання правозахисної функції освіти) / М.Ф. Івашов, С.П. Юдіна, В.Ф. Янкевич // Проблеми освіти : наук.-метод. зб. [Колектив авторів]. – К.: ІЗМН, 1996. – Вип. 6. – 176 с.
5. Сучасний тлумачний словник української мови / упоряд.: А. П. Загнітко, І.А. Щукіна. – Донецьк: ТОВ «ВКФ «БАО», 2012. – 960 с.
6. Цина В.І. Інноваційна діяльність реабілітаційних центрів / В.І. Цина // Наукові записки ПОІППО : Оптимальні шляхи, форми і методи формування професійних та ключових життєвих компетентностей у процесі профільного навчання. – 2012. – Вип. 3. – 122 с.